3009

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक ६३४ वे १४० [३९८]

ग्रंथ नाम मूळस्तंभ.

विषय म. वेदांत.

"A Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai."

(1)

॥ अथमुकस्तंभआरंभ ॥

श्रीगणेशायनमः श्रीसरस्वतयेनमः श्रीगूरुभ्यो
नमः श्रीउमामहेश्वरायनमः निर्विघ्नमस्तु ॥ आता
नमीनदेवईश्वरु जोगीरिजापतिमनोहारु ॥ तोवंदि
नईश्वरु ॥ आदीपुरखुसीवशंभु ॥ १ ॥ ॐनमाजि
सदाशिवा ॥ सोहमु तुंपरमतत्वा ॥ सीवाशंभुमाहा
देवा ॥ नमनमाझें ॥ २ ॥ जयजयाजिजगन्नाथा ॥ प
रमपुरुषा अव्यक्ता ॥ ब्रम्हादिकासर्वथा ॥ नकळ
सीतु ॥ ३ ॥ तुनिरविकारनिरंजनु ॥ वीस्वव्यापकुजग
जीवनु ॥ तुपरमात्मासगुणु ॥ नाचितु ॥ ४ ॥ देवाति

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(२)

नयनाहोकरा ॥ पंचमुखापरमेस्वरा ॥ अदिनाथा
पुरगोरा ॥ निरंजंनरूपा ॥ ५ ॥ तुस्त आर्धांगिपर्वति ॥ आ:
मुगुटिगंगारूपर्वेति ॥ तुत्रीगुणात्मीकमुतिर्दवा
तुचि ॥ ६ ॥ जयाचेचंद्रसूर्येलल्हाटि ॥ तोतुशंभु
१ धुर्जेटि ॥ दोषाचा ... टि ॥ ओंक्कांरा ॥ ७ ॥ अ
गौरीमुतिचे उधळण ॥ व्याघ्रांबराचेपाघुरण ॥ १
ललल्हाटिरविलाचंदन ॥ शंभुतुस ॥ ८ ॥ तुसद
क्षिण अंगीचतुराननं ॥ ब्रंम्हाजेन्मपावला
आपण ॥ वामांगीविष्णुनारायण ॥ जन्मरूपे
॥ ९ ॥ तुब्रंम्हाविष्णुमहेशु ॥ सोहंमुतिपरम

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2A)

हंसु ॥ तु ति काई जाहाला सि ऐसें ॥ आदि पुरु
षा ॥१०॥ कोण जाणे तु सिखो लि ॥ सप्त पाताळें पा
तुळ गा लि ॥ वेद शास्त्र पुराणें श्रम लि ॥ पाहाता दु
ज॥११॥ येक चिसा स्वर्ग विरि ॥ तु सामुगुट गा त्रि
पुरारि ॥ कोण जाणे तु सीरि ॥ दिनानाथा ॥१२॥ ऐ
सा आलक्ष अपरापर ॥ ब्रम्हादिका आगोचर ॥
तुझीया स्वरूप सी चा न कळे कवण ॥१३॥ पृथ्वी
येचें हे डिसाकार खं ॥ आकाश लींग हे मुनिं दिखा ॥
तया केलास नायका ॥ पुजा के सि ॥१४॥ मेघ माळा व
र्षति ॥ ते तु ज अभ्यान गा पसुपति ॥ नव लक्ष तारागण

Joint property of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(३)

ह्मा ते ॥ पुस्पतुज ॥ १५ ॥ असादेव ईस्वर ॥ सु
ची निर्कार भुपरमेस्वर ॥ तुसा गुनकळपार ॥ ब्र
म्हादिका ॥ १६ ॥ साहि जण भांडति ॥ आठराजण
अनुबाद ति ॥ च्यारि वेद वर्णीति ॥ आठहाउ निया २
॥ १७ ॥ परितुळ हानय सिकवण ॥ श्रोति घांत लि
सकळ हि जन ॥ जग जीव नाई शांनी ॥ साकार तु ॥
॥ १८ ॥ जैसा बाबडे वचनि ॥ त्यान मी काहे क
पाणि ॥ आता करसुस बिनवणी ॥ श्रोतियासि ॥
॥ १९ ॥ जी मी अरुपे साबडे ॥ मज मति अल्प काहे
थोडे ॥ मास बाळ बाकुडे ॥ परि सावेतुम्ही ॥ २० ॥

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. " Joint project of the

॥ अथ मुकस्तंभ आरंभ ॥

(3A) तुम्ही श्रोते जन सर्वज्ञें ॥ माहाभेदिक विचक्षण ॥
तुम्हां पुढें बोलतां वचन ॥ भीत आसे ॥ २१ ॥ तुम्ही
जरि कृपा करावी ॥ चोंगद उनि परिसावी ॥ तरि मी
बोलेन बोली ॥ आध्यात्मीक ॥ २२ ॥ या ग्रंथीं नाव
मुकस्तंभु ॥ ईश्वर पार्वति संवादु ॥ दोहिंचा आनवा
दु ॥ परियेसा तुम्ही ॥ २३ ॥ पार्वति हाय पुसति ॥ ईश्व
र देव सांगति ॥ पिंड ब्रम्हांड चि स्थिति ॥ बोलति
आता ॥ २४ ॥ म्हणे शंभु आदि पुरुषु ॥ शास्त्र मार्गी
चा सौरसु ॥ श्री महा मायाप्रकाशु ॥ दावीला आ
ता ॥ २५ ॥ पैल कैलासाचे सिखरि ॥ पार्वति सहित

(५) वी पुरारि ॥ आनंदपुसतिजाळिंगोरि ॥ सिवाग्रो आ॰॥
॥२६॥ करजोडुनीकरि विनंति ॥ आहो जिदेवा निजे २
मुर्ति ॥ निराकाराचि स्थिति ॥ सांगा मज ॥ २७ ॥ नि
राकाराच्या खुणा ॥ मज सांगा जिदेवा त्रिनयेना ॥
३ कैसि जालि रचना ॥ चराचर रहा ॥ २८ ॥ तव म्हणीत ३
ले जेगंन्नाथ ॥ परियेसि गौरियेक चित ॥ येथी चि
वीवेचना तुते ॥ सांगीजेल ॥ २९ ॥ प्रथम सुन्ये नि
कारंभापासुनि ॥ अैके गौरि चित देउनि ॥ आता
सांगेन तुज लागुनि ॥ ते अैके गिरजा ॥ ३० ॥ नाहि
पवन आणि पाणी ॥ आकाश नाहि मेदिनि ॥ च

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5A)

द्रसुर्यदोन्ही॥नव्हेदेवतेहि॥३१॥ नाहिस्वर्गयेक
विस॥जेन्मनाहिसप्तपाताकास॥मेघमाकानक्ष
त्रास॥ठावाचिनाहि॥३२॥नव्हेती अष्टादरसेति
थै॥नव्हेतिपंचमाहाभुतेआवघेच्चिशुंन्यहोते॥
निराकारे॥३३॥नाहिसप्तसमुद्र॥नव्हतेगीरि
पर्वतमहिंद्र॥नव्हेतीब्रम्हाविष्णुरुद्र॥तिनि
देवा॥३४॥नव्हेतामनबुध्यीॐकार॥नव्हता
च्चितचैतन्यविकार॥सप्तदिपमेरुमांदार॥ते
हिनव्हते॥३५॥नाहिनांदनाबींद॥ककाज्या
तिवर्णभेद॥नव्हतिवाचाशब्द॥होतेनिरशुंन्ये

Joint Project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5) ॥२६॥ नव्हते आपतेजपृथ्वी॥ वायो ना आकाशयो आ॥
मी॥ ते निराकारपरब्रंम्ही॥ वर्तते आसे॥२७॥ न
व्हे तिया चतुरखाणी॥ शास्त्र पुराण वेद ध्वनि॥ सक
५ क ब्रंम्ह चि होउनि॥ नीराकार आसे॥२८॥ जे ५
सा आवघा चि निराकार॥ त्या माजी येक आकार॥
माजपा हा रासाकार॥ ऐसे आसे॥२९॥ मीरा आ
रोप निराकारु॥ सुन्य निराकार परमेस्वर॥ मजपर
रता थोरु॥ जाणीजे ना हि॥३०॥ शुन्ये ते चि साका
रले॥ स्वये ब्रंम्ह चि वीस्तारले॥ मासे स्वरुप आ
ले॥ च्य कि सदचि॥३१॥ तव म्हणतसे गीरजा॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

॥ अथ मुक्तस्तंभ प्रारंभ ॥

(5A) आंहा जि देवा शंभुराजा ॥ यी यंचना करू नियाबो
जी ॥ सांगा स्वामी ॥ ४२ ॥ पाचा तत्वा चि रचना ॥ के
सी जाहाली जी जगजीवना ॥ कवण तत्व जी कवणा ॥
पासोनि जाले ॥ ४३ ॥ मग ईश्वर देव बोलति ॥ परिये
सी प्राणप्रिय ॥ पंचतत्वाचि उत्पति ॥ सांगेन आता
॥ ४४ ॥ प्रथम शुन्य ब्रंम्हापासुनि ॥ आकाश जाहाले
तेथुनि ॥ ते सर्व जना आयकोनि ॥ हाउनि ठेले ॥ ४५ ॥
सुन्य व्याले गगनाते ॥ गगन व्याले पवनाते ॥ पवन व्या
लेते जाते ॥ जाणि जल ॥ ४६ ॥ तेज व्याले आपाते ॥ तै आप
जै व्याले पृथ्वीते ॥ ऐसे पारि चि पंच महाभुते ॥ जन्म

(6)

लीपा हि ॥४७॥ ऐसी पंचतत्वे निपजलि ॥ येक मे आः ९
काल प्रसवलि ॥ तयापासुनि जाहालि ॥ भुतसृष्टी ॥
॥४८॥ आधी पंचभुतिकर चिले ॥ मग हे चराच
र जाहाले ॥ ऐसे महतत्व विस्तारिले ॥ सर्वा ठाइ ॥४९॥
ऐसे महतत्व जाण ॥ मासे निजरूप प्रमाण ॥ ते पाचाचे
जन्मस्थान ॥ प्रथम तत्व ॥५०॥ जे पाचतत्वाचे मुळ
ऐसे महतत्व केवळ ॥ तयापासुनि सकळ ॥ जाले जालि
॥५१॥ तव हे मननाचि कुमारि ॥ पावे तिप्रंथ्यक रि
म्हणे इश्वरी आवधारि ॥ प्रंथ्य मासा ॥५२॥ या पाचा
तत्वाचे उत्पत्ते ॥ तुम्ही सांगीतले सुलक्षणे ॥ आ

Joint project of the Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

ताप। चाचे पचें वीस गूण॥ सांगिजोजी॥ ५३॥ येकये

(6A) कतत्वाचा विस्तार॥ ओं म्हासांगाजी नागर॥ तोदा

खवाजिपदर॥ उकलुनिया॥ ५४॥ मग म्हणीतले

जेगंभाथे॥ गोतिपरिये सीयेक चित॥ येथोचि विवं

चनातुत॥ सांगिजेलु॥ ५५॥ येकयेकापासु निजा

लेपांचपाचगुण॥ हे जाणावे प्रमाण॥ ऐसे हे पंचें वि

समीकन॥ शरिरहे॥ ५६॥ याशरिरा भीतरि॥ गुण

वर्त्तिपरापरि॥ तेसांगेन आनघारि॥ ऐके गिर

जे॥ ५७॥ आस्तीनाडिमोहंटा॥ त्वच्या आणीकेश॥

हेपाचं गुणपरिसे॥ पृथ्वीतत्वाचे॥ ५८॥ काळयुक्ति

(७) तश्रोणीत ॥ मुत्र श्लेष्मा वि र्स्यात ॥ हे पाच हि गुण नि
श्रोत ॥ आपतत्वाचे ॥ ५९ ॥ निद्रा तोहा न भुक ॥ आ०
आळस पा च व सुख ॥ हे पाच गुण देख ॥ तेजतत्वाचे २
॥ ६० ॥ चळण वळण आकोचन ॥ प्रसरण आणीनी
६६ रोधन ॥ हे पाच हि गुण जाण ॥ वायातत्वाचे ॥ ६१ ॥ ६६
लज्या मोह भय ॥ राग द्वेष विहाय ॥ हे पाच हि गुण पा
हे ॥ आकाशतत्वाचे ॥ ६२ ॥ असा पंचतत्वाचा वि
स्तार ॥ पंचविस गुणाचा प्रकार ॥ सांगीतला विव
री रिजेद नि ॥ ६३ ॥ तव आणीक पुसे पार्वती ॥ देवा
आव घीतले किती ॥ याचि फळ विश्रांती ॥ प्राणना

"Joint Project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(7A)

॥ग्रंथमुक्तस्तंभ प्रारंभ॥

था॥६४॥ मग म्हणति देव मेरहु॥ दे वि आव धिनले
छे निहु॥ तुज सांगिन ति तिसु॥ आणीके साहा आस
ति॥६५॥ याव रिम्हणी पाकुमेन॥ देवा साहा तत्वे तिक
वण॥ राउके निरोपण॥ जीजे छ पाबुधी॥६६॥ मग म्हण
ति आनादसी ध॥ शब्द स्पर्श रूप रस गंध॥ हे पाच गु
ण प्रसिध॥ जाणदेवि॥६७॥ शब्द गुण आकाशाचा
स्पर्श गुण वायोचा॥ रूप गुण तेजाचा॥ जाणीजे सु॥६८॥
रस गुण आपाचा॥ गंध गुण पृथ्वीचा॥ ऐसा पाच तत्वा
चा॥ वीस्तार जाणदेवि॥६९॥ गीरीजे हे पाच तत्व तिस॥
ऊस्रीजा ति पचीस॥ छतिसावे तत्व परियेस॥ आगा
चर आसेन॥७०॥ प्रेमतत्व छतिसावे जाण॥ आव

A Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

(8)

घीयातत्वाचे मुकछान ॥ तेगुरु हउप विण ॥ नणीजेग ॥ आः २
॥ ७१ ॥ असाप स्त्रीस तत्वाचा भेक ॥ हा पिंडर चिळा
गेवक ॥ तवहेमाचना चिबाक ॥ आणीक पुसे ॥ ७२ ॥
म्हणे शंभु उमा रमेण ॥ आत्म चि थी अकेचीत देउनि ॥
मग पावे ति अेक तिजाली ॥ ७३ ॥ तव आदिशक्ति आं
७ बीका ॥ पुसके ळासनायका ॥ या पींडीचे चारचणुका ॥ ७
सांगा स्वामि ॥ ७४ ॥ आता जिदेवाचंद्र मैच कि ॥ तुस
चेव्यापक सक कि ॥ मज सांगा पा गर्भा च कि ॥ कृपाक
रु नि ॥ ७५ ॥ मग म्हणति त्रीपुरारि ॥ देवियकाग्र म
नकरि ॥ पींडि चि वीस ति आवधारि ॥ सागेन तुज ॥
७६

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(84)

अस्त्रीपुरुष मीळति॥ आपुलाई छरमगि॥ वीनास्ट मैथु
नकरति॥ सुखसंभागि॥ ७७॥ आनंदे मैथुन करिता
ब्रंम्ह स्थानि बींदु होता॥ तो मनकुक मार्गे उतरता॥
दिसे कैसा॥ ७८॥ दोघा मैथुन जाहाले॥ नवे बींदु
वोतले॥ ते गर्भ कमळि ग्रसले॥ जाणुनिया॥ ७९॥ ते
थरके बींदु पवन॥ नि न्हीय केवट मीळोन॥ कमळा मा
जी त्रीगुण॥ मुसावले॥ ८०॥ नयारज बींदाते आचरि॥
मुक्ज जन्म दिसे सुंदरि॥ मग समरसे आधारावरि॥ ना
ठळागे॥ ८१॥ तो गर्भ गोळाकारु॥ दिवसे दिवसे वाढे
आकारु॥ वरि पक्ष गसेनुसारु॥ आम्रवाचा॥ ८२॥ त्याथी

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(१)

स्थांनाउपकरि ॥ मनपुरानकरिटि ॥ दोहिचासपुस्ती आः
पीडउघाटे ॥ ८३ ॥ आताकन्यापुत्रनिपजे ॥ नपुंशकउ २
पजे ॥ तेसांगेनसहज ॥ परियेसाजि ॥ ८४ ॥ मातेचे
श्रोणीत ॥ आणीपीतियाचेरेत ॥ यादोहिपासावजन्म
६ त ॥ होरिरहे ॥ ८५ ॥ जरिश्रोणीतहोय आधीक ॥ उ ६
पेहायरतादिक ॥ नरिनथनिपजेबाळक ॥ कन्यारत्न ॥
॥ ८६ ॥ जरिआगळेरायरेत ॥ आणीउणेहोयश्रोणीत ॥
नथपुत्रनिपजनिश्रांत ॥ जाणिजेपै ॥ ८७ ॥ समभागरसु
मीळपाउ ॥ नथनिपजहिजडउ ॥ नपुंशकबापुडउ ॥ जन्म
पावे ॥ ८८ ॥ असेगुणसांगता ॥ श्रीरमाराजाईरुदुरकथा ॥

॥ मुकुस्तंभ ग्रंथ प्रारंभ ॥

(१A)

मजगर्भिंको डि चिवेवस्ता ॥ सांगा विआसे ॥ ६९ ॥ आता
खुजे कुरुजा मुन ॥ मुके पिसब हिरे आग हिणे ॥ होता
ति लक्षणे ॥ परियसा जि ॥ ७० ॥ सु चिंतना हि शरिरि ॥
दुष्ट्रीगपंथ मैथुन करी ॥ तेणे वाकु सैभवत रि ॥ खुजे होय ॥
॥ ७१ ॥ जउ आभेस चि [illegible] जेना नि ॥ तोरस बैस पांगी जा
नि ॥ तेळाइ हिण होउ नि [illegible] जा मुन उपजे ॥ ७२ ॥ याकारणी
तेलराइ तिनी खंटे ॥ राइ ति लोणची आंबटे ॥ तिवजी
वी दुध घेट ॥ गर्भिणिसी ॥ ७३ ॥ घुर्मी वंते दाघ जप आ
सनि ॥ निदं सुरे मैथुन करनी ॥ तेण राहे तरि होति ॥ पी
सीब हि रि ॥ ७४ ॥ आस्त्री पुरुषा मैथुन घडे ॥ केमकी जा

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai: Joint project

(१०) उनिबीदं पेउ ॥ तो दाहिळाइवाळे ॥ तणजाव ळिहो आ:
ति ॥ ६५ ॥ मातानट चालेना ॥ तणपाट हाबकरा ॥ सर्वा २
गेसुकेन ॥ तणकुरहोय ॥ ६६ ॥ जरिसात्वीक गुणरम
ति ॥ तरि ते चिगुणगर्भी उठाति ॥ तथ केकोर उपज ति ॥
८ सुक्षोब्दवासने चि ॥ ६७ ॥ जरि दुष्ट गुणरम ति ॥ तरि ८
तेची गुणगर्भी यिति ॥ तथ केकुर बिपज ति ॥ स्वेटनेट ॥
॥ ६८ ॥ जैनोदाबीदा ता हा लिभोटि ॥ तेचि आस्तरिध
त लिलुल्हाटि ॥ असिया चिगणणागोष्टि ॥ तेच
जाहालि ॥ ६९ ॥ येक उपजता पागुके होति ॥ येकग
र्भी आधके होति ॥ तेपुर्वकमपासाव होति ॥ असेज

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(10A)

णीजे ॥७०॥ पुर्वि श्रेष्ठ पुन्ये करिजे ॥ तरि निके मनु
ष्यदेह पाविजे ॥ भी विषभोग भोगिजे ॥ संसारि
चे ॥७१॥ पापास्त्रव हिणदेह लाउनि ॥ हा जीवु पा
वे पदुयोनि ॥ बहुद रिया होउनि ॥ कष्ट भोगि ॥
॥७२॥ आतां आसो जैइतुलें ॥ जे तत्वसार बोलिलें
ते म्यासांगितलें मुख्य स्त्रवि ॥७३॥ स्याद्वी ष्टांतनुप
रि ॥ नाभीस्थान मनपुरि ॥ दोहि चक्रा मासारि ॥ पींडु
वाठे ॥७४॥ प्रथम शरिराचा आंकुरु ॥ पहिले मा
सि गाकडारु ॥ दुसरे मासी सीरु ॥ निपजते जाहालें
॥७५॥ तिसरे मासि चंद्र सुर्यबि ॥ दोघा जणी घा

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com